

Vaasan hallinto-oikeudelle

19.4.2016

Sotkamon Luonto ry

Antti Lankinen

antti.lankinen(at)sotkamo.net

Vastine Terrafame Oy:n 30.10.2015 sekä 11.12.2015 päivättyihin vastaukseen lisäselvityspyyntöön ja Terrafame Oy:n täydennykseen Nuasjärven purkuputken valitusasiaan sekä 19.4.2016 päivättyyn täydennykseen valitusasiasta

Edellä mainituissa asiakirjoissa Terrafame Oy kiirehtii Vaasan hallinto-oikeutta ratkaisemaan Nuasjärven purkuputkesta tehdyt valitukset palauttamalla voimaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston myöntämän ympäristöluvan kaikki päästörajat. Vaatimusta perustellaan kaivoksen alueen vesitilanteella, vesitarkkailun tuloksilla ja kaivoksen taloudellisella kannattavuudella.

Pyydämme hallinto-oikeutta ottamaan huomioon, että Terrafamen omien selvitysten mukaan purkuputkea on voitu käyttää vain puoliteholla ja että putkesta Nuasjärveen johdetun veden laatu on ollut voimakkaasti sadeveden laimentamaa. Tämä käy ilmi myös tarkkailutuloksista.

Nuasjärven tarkkailupiste 35 sijoittuu Selkäsaaren yli 28 metriä syvänteeseen noin kahden kilometrin päähän purkuputken päästä. Joulukuulle 2015 asti avoveden aikana syvänteen sähkönjohtavuus pysyi kaikissa vesikerroksissa korkeintaan lukemassa 4.0 mS/m. Käänte huonompaan tapahtui tammikuun lopulla. Nj 35 pisteen sähkönjohtavuus oli 26.1.2016 **2.2** (pinta), **20** (väli) ja **26** (pohja) **mS/m** ja 16.2.2016 **2.2** (pinta), **18** (väli) ja **26** (pohja) **mS/m**. Pohjan SO₄ pitoisuudet olivat **100-110 mg/l**. Näitä lukuja voidaan selittää talven luontaisella kerrostumisella yhdistettynä kaivoksen aiheuttamaan päästökuormaan.

Purkuputkitarkkailun mukaan putkesta alkoi tulla Nuasjärveen voimakkaammin suolapitoista vettä noin tammikuun puolivälistä 2016 lähtien. Yhtiön oman ilmoituksen mukaan purkuputken päästöveden pitoisuudet tulevat jatkossa nousemaan aina 4000 mg litrassa asti. Jo vuoden ensimmäisten kuukausien päästöjen vesistövaikutukset Nuasjärvestä alkoivat näkyä huolestuttavalla ja juuri Sotkamon Luonto ry:n muistutuksessaan aluehallintovirastolle ennakoimalla tavalla.

Nuasjärvellä suoritettiin Kainuun ELY:n toimesta kenttämittaus 14.4.2016. Tarkkailupisteen 35 (Selkäsaaren syvänte) veden johtokyvyssä oli tapahtunut muutos: 1 metri **2.8** / 10 metriä **25.3** / 15 metriä **29.3** / 20 metriä **33.8** ja 28.3 metriä **39.2 mS/m**.

Kenttämittauksen muut lukemat:

Purkuputken pään sulan reuna vahva jää 1 metri **1.1** / 4.8 metriä **5.8** ja 6.8 metriä **61 mS/m**

700 metriä purkuputken päästä Selkäsaaren suuntaan 1 metri **2.9** / 4 metriä **2.9** ja 6 metriä **22.9 mS/m**

Tirrin syväne 1 metri **2.9** / 15 metriä **24.8** ja 24.4 metriä **26.6 mS/m**

Kalastajien raportoinnin mukaan Nuasjärvellä talvikalastuksessa syvänteissä ei ole ollut kalaa normaaliin tapaan, vesi on epäluonnollisen kirkasta, verkkojen limoittuneisuutta on vähän ja kalojen pakouinti näyttää alkaneen. Vesiperhon toukkia ym. tarttuu verkkoihin normaalia vähemmän. Nämä muutokset ovat alkaneet jo noin **20 mS/m** sähkönjohtavuuslukemien aikana, joka vastaa noin **80 mg** litrassa sulfaattia.

Selkäsaaren syvänteellä voidaan indikoida tulevaa. Terrafame oman ilmoituksensa mukaan haluaa laskea Nuasjärveen nykyistä enemmän ja toteutunutta suolaisempaa vettä. Järveen purkuputkesta joutuvan sulfaatin määrän voidaan ennakoida yli kaksinkertaistuvan nykyisestä.

Jo nykyiset päästöt näyttävät aiheuttavan ongelmallisen tilanteen eräissä Nuasjärven syvänteissä. Jos kevätkierto jää nopeasti lämpenevän kevään vaikutuksesta vajaaksi, jo näillä päästöarvoilla voidaan ennakoida syntyvän kerrostuneita alueita järven alusvesiin haitallisine vaikutuksineen. Ongelma eskaloituu päästöjen kasvaessa Terrafamen esittämällä tavalla.

Pyydämme Vaasan hallinto-oikeutta huomioimaan myös Jormasjoesta Nuasjärveen luonnollista reittiä pitkin tulevat päästöt, jotka ovat suuruusluokaltaan ainakin vuoteen 2017 asti vuodessa yli 10 000 tonnia sulfaattia vuodessa ja nikkeliä ja sinkkiä yli kolminkertaisesti purkuputken nykyisiin päästöihin verraten, kun putken päästöjä on rajoitettu hallinto-oikeuden välipäätöksellä. Jormasjoen kautta tuleva kuorma on laskettu/ arvioitu veloitettarkkailun tulosten ja veden virtaamien perusteella. On ennakoitavissa, että nikkelin laatumormin luokituksen raja-arvo ylittyy kaivokselta vesireittejä pitkin Nuasjärveen asti ja purkuputken vaikutusalueella siten, että luokitukseltaan heikentyneet alueet yhtyvät Nuasjärvessä. (viittaamme Vesiluonnon puolesta ry:n täydennykseen/ Jari Natunen)

Jormasjoesta tulevan hajakuorman vaikutus tulee ottaa huomioon vuoden 2016 ja 2017 purkuputken päästörajoja arvioitavissa. Jormasjärven veden laskennallinen viipymä on noin vuosi, joten ylävesien puhdistuminen Kolmisopista alkaen (jossa tapahtuu vielä luontaiset kierrot syksyisin ja keväisin) kestää minimissäänkin 1.5 vuotta siinäkin tapauksessa, että kaivoksen päästöt ylävesille loppuvat kokonaan. Luonnollisia reittejä pitkin on tänä aikana 2016 - 2017 odotettavissa Nuasjärveen jopa 20 000 tonnin sulfaattikuorma, kenties enemmänkin.

Lisäksi pyydämme hallinto-oikeutta selvittämään, onko kaivoksen ns. keskirampin tyhjentäminen ollut vesikriisin aikana välttämätöntä. Terrafamen ilmoituksen mukaan rampissa oli 7.12.2015 1 550 889 kuutiota vettä. Silminnäkijähavaintojen mukaan ramppi on nyt lähes tyhjä. Kontaminoitunutta vettä on siis tyhjennetty suurella volyymilla myös poikkeusjuoksutusten aikana, jotka ovat olleet ympäristöluvan vastaisia. Vaikka vedet olisi siirretty jonkin pois vesitaseesta, kaivoksen toiminta osoittaa, että tuotannon jatkaminen asetetaan ympäristövahinkojen ehkäisemisen edelle. Terrafame toteaa omassa täydennyksessään:

”Purkuputken käyttöä koskevan valituksen nopea ratkaisu on välttämätöntä ... Malmin louhinnan jatkaminen edellyttää, että kaivoksen avolouhoksen ns. keskiramppi saadaan tuotantokäyttöön kesällä 2016 ... **Ilman purkuputken suunnitelman mukaista käyttöä keskirampin tyhjentäminen vedestä ei ole mahdollista riittävän nopeasti.**”

Silminnäkihavaintojen mukaan ramppi on nyt lähes tyhjä.

Pyydämme edelleen, että hallinto-oikeus tilaa ja pyytää Kainuun ELY-keskukselta arvion Nuasjärven tilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä 14.4.2016 suoritettujen kenttämittausten, toteutuneen veloitettarkkailun ja ennen kaikkea järveen tulevaisuudessa kenties johdettavien päästöjen pohjalta.

Toteamme edelleen, että tammikuun puoliväliin asti toteutuneilla vesihavainnoilla Nuasjärvessä ei ole **oikeastaan mitään merkitystä järven tulevaisuutta ennakoitaessa**. Niin pienet haitta-ainepitoisuudet olivat joutuneet siihen mennessä järveen purkuputkea pitkin. Päästöissä käänne pahempaan tapahtui vasta tammikuun 2016 aikana.

Jormasjoen kautta Nuasjärveen joutuvien päästöjen vaikutus näkynee voimakkaasti Jormaslahdessa ja edelleen järven virtaaman suunnassa läheisissä syvänteissä. Hyvin sekoittuneet päästöt lisäävät Nuasjärven kuormaa. PSAVI:n ympäristöluvan mukaiset purkuputkelle annetut ja Jormasjoen kautta Nuasjärveen joutuvien päästöjen yhteisvaikutus olisi tulevina vuosina 34 000 – 38 000 tonnia sulfaattia vuodessa, tänä vuonna toki vähemmän.

Edellä mainituista syistä pidämme selvänä, että vesipuitedirektiivin ja monien ympäristön tilaa säätelevien lakien toteutumiseksi Terrafamen sekä mahdollisten purkuputkea pitkin että Jormasjokea pitkin Nuasjärveen päätyvien päästöjen kokonaisvaikutus on selvitettävä YVA-menettelyssä ja että hallinto-oikeus rajoittaa päästöjä korkeimmalla mahdollisella tavalla menettelyn aikana.

Sotkamossa 19.4.2016

Leena Korhonen

Antti Lankinen

puheenjohtaja

varapuheenjohtaja